

Prædiken til 1. søndag i fasten

Matt. 4,1-11

Første tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten Matthæus: Så blev Jesus af Ånden ført ud i ørkenen for at fristes af Djævelen. Og da han havde fastet i fyre dage og fyre nætter, led han til sidst sult. Og fristeren kom og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så sig, at stenene her skal blive til brød.« Men han svarede: »Der står skrevet: »Mennesket skal ikke leve af brød alene, men af hvert ord, der udgår af Guds mund.« « Da tog Djævelen ham med til den hellige by, stillede ham på templets tinde og sagde til ham: »Hvis du er Guds søn, så styrk dig ned. For der står skrevet: »Han vil give sine engle befaling, og de skal bære dig på hænder, så du ikke støder din fod på nogen sten.« « Jesus sagde til ham: »Der står også skrevet: »Du må ikke udæske Herren din Gud.« Igen tog Djævelen ham med sig, denne gang til et meget højt bjerg, og viste ham alle verdens riger og deres herlighed og sagde til ham: »Alt dette vil jeg give dig, hvis du vil kaste dig ned og tilbede mig.« Da svarede Jesus ham: »Vig bort, Satan! For der står skrevet: 'Du skal tilbede Herren din Gud og tjene ham alene.« « Da forlod Djævelen ham, og se, der kom engle og sørgede for ham.

Matt 4,1-11

Det vil nok komme som en overraskelse, men her i Danmark har vi et særligt forhold til djævelen. Ja, vi skiller os faktisk ud i forhold til andre lande. For som bekendt forsøger vi djævelen og alle hans gerninger og alt hans væsen, vel at mærke, før vi siger, hvad det er, vi tror på. Ja, man kan slet ikke blive døbt i den danske folkekirke, hvis ikke man har taget afstand fra netop den djævel, der i dag prøver at få Jesus over på sin side. Og det er Grundtvigs skyld. For ham var det nemlig vigtigt at holde det onde fast på en konkret skikkelse. Ikke mindst som præst i en rationel tid, hvor man gjorde op med hvad man betragtede som udgåede teologiske antikviteter. Man ryddede, så at sige, op på loftet, smed de ord ud, man fandt bedagede. I Holmens kirke, f.eks. erstattede man omkring år 1800 djævelen med ”det ugudelige væsen og de verdslige lyster.” Ingen forstod alligevel var der lå i djævelen, lod ræsonnementet, og det vil man, tænker jeg, stadig kunne høre mange sige i dag. Det kunne ikke passe djævelen bedre.

Den har det nemlig bedst, når den ikke kan ses. Som de mørkkledte skikkelser, der fører dukkerne i et børneprogram. Djævelen ville også elske, hvis jeg som præst stod her på prædikestolen og kæmpede med at oversætte den til noget abstrakt. Hvis jeg i stedet talte om det dæmoniske. Eller hvis jeg huggede en hæl og klippe en tå af evangeliet i dag. Hvis jeg luftede en lomme filosofi, sagde: Man kan ikke forstå det gode, var det ikke for det onde. Fordi djævelen er vel ikke sådan *virkelig* virkelig? Var det ikke bare sådan noget, de sagde i gamle dage, fordi de ikke havde psykofarmaka og hjerneskaninger. Ja, aller-

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 857, 126. årgang
Marts 2025
ISSN 0901-2214

bedst ville det være, hvis jeg herfra forsøgte at gøre djævelen forståelig. Men, må jeg skuffe, det bliver den aldrig. Hvor mange myter vi end søger at pakke den ind i. Om det er den kontrære Lucifer, der forvises fra Himlen og lander på jorden. Om det er, hvad vi har malet djævelen som på kalkmalerier, komplet med horn og klove og en trefork i hånden. Vi kommer aldrig til at begribe djævelens gerning og al hans væsen.

Til gengæld vil jeg i dag dvæle ved dens teknikker. Eller dens fornemmelse for timing. Djævelen kender nemlig det bedste tidspunkt at rette henvendelse til os på. Det gunstige øjeblik. Vi hørte det i den første læsning. Alt er godt, hvor slangen hvisler sine første ord til Adam og Eva. Ja, der er så såre godt i Edens Have, at det nærmer sig det kedsommelige. Et himmelsk all-inclusive, hvor man aldrig fryser, gyser, sulter eller tørster. Kun en ting er spændende – og det er træet midt i haven. Kundskabens træ. Det er nemlig ikke kun bevidsthedsudvidende på en sådan måde, at man pludselig kan skelne godt fra ondt. Nej, endnu bedre. *Det er også forbudt.* Og djævelen ved det. Den er også klar over præcis hvilke ord den skal sige og hvornår. ”Vist skal I ikke dø,” afdramatiserer den Guds bud. Det gør den også i ørkenen, hvor vi i dag finder Jesus. Her har Han fastet i fyrrer dage og fyrrer nætter. Det skulle vist teoretisk kunne lade sig gøre, har jeg læst, men når man først til det stadie, er både sjæl og krop i opløsning. Man er her så nødtrængende, at man har behov for alt. Og lige der. Hvor sulden gnaver allermest, der kommer djævelen med et godt tilbud. Brug dine superkræfter, du Guds Søn, gør sten til brød. Ikke fordi djævelen som sådan ønsker Jesus mæt. Nej, som med Eva og Adam er det sådan set bare en retorisk fælde, der til sidst skal få Jesus til at kaste sig ned og tilbede ham. Men i modsætning til i Edens Have, hvor slangens ”vist skal I ikke dø” forbliver uimodsagt, så møder den i Jesus et modsvar. Djævelen får Guds Ord i hovedet igen og igen, ja, hele tre gange, før den til sidst går sin vej, forlader Jesus. Vi derimod forbliver interessante.

Og ligesom Gud, kender djævelen vores behov. Ja, som en sjælesørger, ikke fra det høje, men fra det absolut laveste, ved den, hvad der ligger dybt gemt i os af lyst og begær, men som samtidig holdes nede af forbud og undertrykkelse. Nej, djævelen spørger ikke: hvad kan jeg friste med i dag? For det ved den da allerede. Den er derfor også klar over, hvad den skal sige og igen, hvornår. For som før nævnt, djævelen har den største sans for timing. Den sløser af samme grund ikke med sine tilbud. Nej, på minuttet træder den frem, hvor vi er pressede, eller sultne, eller desperate, ja, hvor alt er dårligt, eller alt såmænd bare er såre godt, at vi keder os.

Jeg tvivler på, at de er klar over det, men mange dagligvarebutikker har på sæt og vis de samme fristelser lagt ind i deres forretning. Har I ikke lagt mærke til, hvordan mange af dem vil have os til at dufte brød som i den første fristelse, idet vi skubber indkøbsvognen ind. De vil have os til at udæske vor privatøkonomi ved at købe mere end godt er. Og, har jeg noteret mig, som den tredje fristelse, prikker de større forretninger til vor længsel efter magt og uafhængighed. Ved kassen kan man i hvert fald købe sig til en chance for at blive millionær ved den kommende udtrækning, hvorefter verdens riger og herlighed er vores.

Nej, djævelen er ikke nede i det lokale supermarked. Misforstå mig ret. Den er derimod i lige netop det øjeblik, hvor vi er allermest tilbøjelige til at gøre, hvad den siger. For det er det besynderlige. Djævelen kan nemlig ikke noget selv. I modsætning til Jesus kan den ikke lave sten til brød. Den kan heller ikke ramme nogen som sådan. Men det behøver den så heller ikke. Det har den – så at sige – folk til. Der mangler ikke Adam’er og Eva’er. Dig og mig. Men, hører vi i dag. Jesus er der også. Og med sit: vig bort, satan, gør Han ikke bare det modsatte af os. *Der gøres op, hører jeg, med katastrofen i Edens Have.*

For hvor vi som menneskehed er født ind i en historie om et *Paradis tabt*, så må vi i dag tro os ind i en

person, der med sin afvisning hele tre gange giver os at skimte et *Paradis vundet*. Så med det håb i udsigt, ja, med det billede i baghovedet skal vi se os godt for. Fuldstændigt som når vi færdes i trafikken. Eller går en tur igennem supermarkedet, for den sags skyld. Vi skal se os godt for. Vi skal have blikket rettet mod det, der kan være djævelens iminent timede øjeblik for her – lige der at lade ham høre vores afvisning. Vort nej. Ham, der for så vidt kan luske rundt her og nu og hviske, at I ikke skal høre på mig heroppe på prædikestolen.

Og som danskere med et særligt forhold til djævelen burde vi have forudsætningen for det. I modsætning til andre lande har vi, som allerede nævnt, og siden 1949 forsaget den så mange flere gange end i andre lande. Så lad os gøre det igen. Og igen. Om vi så sidder her øst for Eden, modtagelige for fristelser. Om vi er faldet i nok så mange gange. Lad os med Grundtvig vende os mod Ham, der selv blev fristet i ørkenen, Ham der hænger på korset, siger: i dag skal du være med mig i Paradis.

Martin Elvstrøm-Vieth, sognepræst i Godthaabskirken, Frederiksberg

Redaktion

Jonas Jochumsen
Herning og Gjellerup Valgmenigheder
mail: praest@h-g-valgmenighed.dk
tlf. 9712 0652

Søndagslæsning
Tilstræbes at udkomme hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/Søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov – Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

Salmer:

DDS 192: Hil dig frelser og forsoner

Dåbssalme 750: Nu titte til hinanden

DDS 336: Vor Gud Han er så fast en borg

Nadver – DDS 155: Godt og ondt i lys og mørke

DDS 655 v. 4 + 8-9: Der er blandt folk et gammelt ord